

Taloustieteen tieteellisyydestä

Jaakko Kiander

Taloustieteen kritiikkiä

□ Taloustiede

- Ei osaa kuvata kohdettaan ymmärrettävästi
 - Ei osaa selittää talouden toimintaa
 - Ei osaa ennustaa tulevaisuutta
-

Mitä taloustiede osaa?

□ Mikrotalousteoria

- Looginen ja koherentti malli markkinoiden toiminnasta
- Yksinkertainen ja abstrakti
- Toimii ajattelun ja analyysin apuvälineenä

□ Makrotalousteoria

- Kansantalouden tilinpito kuvaa makrotalouden suuret
-

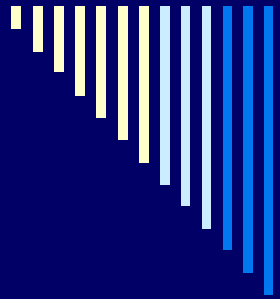
Ongelmia: teoria vs todellisuus

- Klassinen talousteoria perustuu oletukseen toimijoiden rationaalisuudesta
 - Todellisuudessa näin ei aina ole
 - Ihmiset eivät ole atomeja tai koneita: sosiaaliset ja psykologiset tekijät vaikuttavat
 - Ihmiset eivät ole laskukoneita: kognitiiviset rajoitteet estävät pitkälle viedyn optimoinnin
-

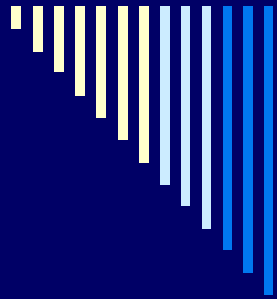
Makroteoria ja kriisit

- Klassinen ja uusklassinen makroteoria perustuvat rationaalisuusoletukseen ja uskoon markkinoiden tehokkaasta toiminnasta
 - Silti tapahtuu kriisejä
 - Vaihtoehtoja (mm. keynesiläiset mallit): toiminta ei ole aina rationaalista eikä aina ole kovin paljoa tietoa käytössä
-

Behavioristinen taloustiede

- Taloustieteen realismi voi lisääntyä kun aksiomaattisuus korvataan behaviorismilla
- Ei vain oleteta, että yksiköt toimivat optimaalisesti, vaan pyritään selvittämään, miten yksiköt toimivat todellisuudessa
- Tällöin lähestytään psykologiaa

Poliittisia seurauksia

- Jos lähtökohtana on (teorialähtöinen) usko homo economicukseen ja täydellisiin markkinoihin, niin politiikkasuosituksena on laissez faire
- Jos lähtökohtana on tutkimustieto päätöksenteon ja toimintamahdollisuuksien rajoituksista, päädytään paternalistisiin politiikkasuosituksiin

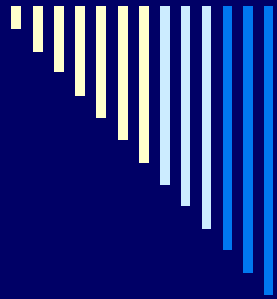
Miten on tehty? (1)

- 1930-luvun laman ja keynesiläisen vallankumouksen seurauksena luotiin runsaasti rajoitteita ja ohjauskeinoja
 - Pääomaliikkeiden rajoittaminen
 - Säädellyt valuuttakurssit
 - Sosiaaliturva ja julkiset palvelut
 - Tulopolitiikka
 - Progressiivinen verotus
-

Miten on tehty? (2)

- Lisääntynyt usko toimijoiden rationaalisuuteen, johti suureen deregulaatioon 1980-luvulta eteenpäin:
 - Yksityistäminen
 - Verotuksen keventäminen
 - Pääomaliikkeiden vapauttaminen
 - Sosiaaliturvan heikentäminen
-

Talouden ennustaminen

- Jos talous on säädeltyä, sen toimintaa voidaan ennustaa paremmin
 - Mutta ei täydellisesti, koska yhteiskunta ei ole kone
- Vapaata taloutta on vaikea ennustaa, koska
 - Atomistisia toimijoita on äärettömästi
 - Häiriöt voivat johtaa kaoottisiin ketjureaktioihin